

Uyuşturucu Kullanma ve Uyuşturucu Satışı Suçlarının Van İli, Çevresi ve Türkiye Geneli İstatistiklerinin İncelenmesi

Rıdvan KARA^{1*}, Abdullah YEŞİLOVA¹

¹ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootečni Bölümü, 65000, Van, Türkiye

*e-mail: ridvankaravan65@gmail.com

Geliş tarihi/Received:07/06/2021

Kabul tarihi/Accepted:29/11/2021

Özet

Bu çalışmada; Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) alınan uyuşturucu madde kullanma ve uyuşturucu satış suçlarının ortalamaları Türkiye geneli, Van ve komşu iller verileri kullanılarak karşılaştırılmıştır. Yıllara ve bölgelere göre değişimler, Türkiye'nin nüfus artış hızı da dikkate alınarak incelenmiştir. Negatif binomial regresyonu kullanılarak yapılan analizlerde, uyuşturucu satışı suçu Türkiye genelinde; 2008 yılı ile karşılaştırıldığında 2012 yılında 3.44 kat, 2013 yılında 3.57 kat, 2014 yılında ise 3.54 kat arttığı tespit edilmiştir ($p<0.01$). Uyuşturucu kullanma suçunda ise 2008 yılına, göre 2017 yılında 9.51 kat artış gözlemlenmiştir ($p<0.001$). Uyuşturucu kullanma suçunun en fazla işlendiği bölgeler sırasıyla Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu olarak tespit edilmiştir. Uyuşturucu satışı suçunda ise bu sıralama Akdeniz, Güneydoğu ve Ege olarak belirlenmiştir. Van ve çevre illerde de bu suçlarda Türkiye geneli ile benzer sonuçlar ve grafikler elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Uyuşturucu kullanma suçu, Uyuşturucu satışı suçu, Negatif binomial regresyon, Van

Researching of Statistics of Using Drugs and Saling Drugs of General Turkey, Van and Neighboring Cities of Van

Abstract

In this study; the means values of the crimes of drug use and drug sale that received from Turkish Statistical Institute (TÜİK) was compared by using the datas of general Turkey, Van and neighboring cities of Van. The changes according to years and regions was examined, also considering Turkey's population growth rate. In the analysis using negative binomial regression, in general Turkey, in the drug sale crime; It was determined that it increased 3.44 times in 2012, 3.57 times in 2013 and 3.54 times in 2014 compared to 2008 ($p<0.01$). Drug use crime increased 9.51 times in 2017 compared to 2008 ($p<0.001$). The regions where the crime of drug use is committed the most are determined as Mediterranean, Aegean and Southeastern Anatolia, respectively. In the crime of drug saling, this order is determined as Mediterranean, Southeast and Aegean. Similar results and graphs were obtained in Van and surrounding provinces for these crimes as well as in Turkey in general.

Keywords: Crime of using drugs, Crime of saling drugs, Negative binomial regression, Van

Giriş

Türkiye istatistik kurumu (TÜİK) birçok alanda Türkiye'nin istatistiklerini kamuoyu ile paylaşmaktadır. Bu istatistiklerden biri de suç istatistikleridir. Kayıtlara geçmiş bazı suçların illere, bölgelere, yıllara göre dağılımı TÜİK resmi sayfasından incelenebilmektedir. Bu suçlar arasında cinsel suçlar, adam öldürme, yaralama, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma gibi birçok suç bulunmaktadır.

Türkiye'ye giren uyuşturucu maddelerin büyük bir kısmı İran üzerinden Van'a ve Van'dan da Avrupa ülkelerine sevkiyatı yapılmak üzere İstanbul'a transfer edilmektedir. Uyuşturucu ticaretinin yoğun bir biçimde yapıldığı bu ilimizde neredeyse her gün narkotik suçlarla mücadele ekipleri tarafından operasyonlar düzenlenmekte ve çoğu zaman yasadışı yollarla ülkeye sokulan tonlarca madde ele geçirilmektedir (Duman, 2021). Bu bağlamda; suç istatistiklerinin analiz edilmesi ülke genelinde, bölgede ve Van ilinde bu suçlarla mücadele çalışmalarına yön gösterecektir. Suçların yıllara göre değişimi, bu değişimlerin anlamlı olup olmadığı suçlarla mücadelede bilimsel bir perspektiften yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Madde kullanımının olumsuz toplumsal yansımalarından birisi suçtur. Suç işleme kullanıcıyı yasa dışı grupların içine çekmektedir. Yaşamını sürdürmek için madde arayışı içinde olan bir eroin kullanıcısı eğer kullandığı maddeyi bırakmayı istemiyorsa, zorunlu olarak suç işlemek durumunda kalmaktadır. Bu ise hem bireyin kendisine, hem de topluma zarar veren bir davranış olmaktadır (Ögel, 1999). Uyuşturucu madde suçu, tek başına bir suç türü olmamakla birlikte pek çok suç türünün (hırsızlık, cinayet, trafik, taciz ve tecavüz) de temelini oluşturabilmektedir (Siegel, 2010).

Bu alanda yapılan farklı çalışmalar da mevcuttur. Emsen ve Değer (2004) çalışmalarında 1984–2001 yılları arasında Türkiye'deki terörizm olayları sayılarının Türkiye'nin turizm gelirlerine nasıl bir etki yaptığını araştırmıştır. Bayram ve Aytaç (2004) ise Bursa ilinde 1994–2002 yılları arasında Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün kayıtlarına geçmiş suç türlerini incelemiştir. Yamak ve Topbaş (2005) 1995–2007 yılları arasında Türkiye'nin 67 ilinde suç istatistikleri ile işsizlik arasındaki nedensellik ilişkisini incelemiştir. Cömertler ve Kar (2007) Türkiye'deki 81 ilde suç oranlarını belirleyen sosyal ve ekonomik göstergelerin analizini yapmıştır. Ögel (1999) madde kullanıcılarının özelliklerini ve diğer suçlarla olan ilişkisini incelemiştir.

Bu çalışmada Van'ın en temel sorunlarından uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçlarının 2008-2017 yılları arasında on yıllık değişimini ve bu değişimin Van çevresi, diğer bölgeler ve Türkiye ortalaması ile karşılaştırması yapılmıştır.

Materyal ve metot

Çalışmada kullanılan veriler TÜİK'in resmi internet sayfasından istatistikleri başlığından alınmıştır. Bu alınan veriler tüm Türkiye için ayrı alt bölgeler için ayrı olarak kategorize edilmiştir. TÜİK'in istatistikleri ayırdığı alt bölgeler olarak Batı Marmara, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Güneydoğu bölgelerinin istatistikleri alınmıştır. Van ve çevre iller (Van, Bitlis, Muş, Hakkari) ayrı kategoriler olarak ele alınmıştır. TÜİK'in veri tabanında bölgeler arasında "Doğu Anadolu Bölgesi" yer almamaktadır. Fakat Doğu Anadolu Bölgesinin verileri ilgili sitede alt bölgeler şeklinde verilmiştir. Çalışmada bu alt bölgelerden Van ve çevre iller (Van, Bitlis Muş Hakkari) ele alınmıştır. Veriler ilk olarak bu çalışmaya başlanıldığında; 2018 yılında, TÜİK resmi internet sayfasında alındığından, en son 2017 yılı verileri alınabilmiş ve son 10 yılın istatistiklerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu sebeple, veriler 2008 yılından başlayıp 2017 yılı ile son bulmaktadır. Bu on yılda uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçlarının istatistikleri bölge verileri Türkiye geneli verileri ve yıllık veriler olarak alınmıştır. Bölge ve Türkiye ortalamaları alınırken aritmetik ortalama alınmıştır. Grafik ve istatistiksel analizler ise SPSS Statistics 21 ve R 3.5.2 istatistik programları kullanılarak yapılmıştır.

Bu suçlara ait ortalamalar hesaplanmış ve yıllar arasındaki değişimler grafikler ile gösterilmiştir. Ayrıca bağımlı değişken olarak uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma ayrı ayrı alınmış, bağımsız

değişken olarak da yıllar alınarak Poisson ve negatif binom regresyonları kullanılarak bu suçlar modellenmiştir.

Veri seti olarak kullanılan suçlar sayım ile elde edilmiş verilerden oluşmuştur. Sayım ile elde edilen veriler genellikle Poisson dağılımı göstermektedir ve Poisson regresyonu ile analiz edilmektedir (Agresti, A. 1997). Poisson regresyonunun en temel özelliği ortalama ile varyansın eşit olmasıdır. Varyansın ortalamadan büyük olması durumu ise aşırı yayılım olarak adlandırılır (Hilbe, 2014). Bağımlı değişkende aşırı yayılım varsa negatif binom regresyonu daha isabetli sonuçlar vermektedir (Hilbe, 2007). Çalışmada kullanılan bağımlı değişkenler aşırı yayılım gösterdiği için parametre tahminleri de negatif binom regresyonu parametre tahminleri ile yorumlanmıştır.

Negatif binomial (NB) regresyonu, bağımsız değişkende aşırı yayılım görüldüğünde Poisson regresyonu yerine kullanılan metottur. Log bağlantı fonksiyonu ile bağımlı değişken ile bağımsız değişkenleri ilişkilendirir. Olasılık fonksiyonu;

$$P_r(Y) = \frac{\Gamma(y_i + \frac{1}{\alpha})(\alpha\mu_i)^{y_i}}{y_i! \Gamma(\frac{1}{\alpha})(1 + \alpha\mu_i)^{y_i + \frac{1}{\alpha}}}, \quad \alpha > 0 \quad 1.$$

biçiminde verilmektedir. Eşitlikte μ_i dağılımın ortalaması, α NB yayılım parametresi ve Γ , gamma fonksiyonunu belirtmektedir (Simo ve ark. 2007). NB regresyon modelinin log olabilirlik fonksiyonu,

$$L(\beta, \alpha, y) = \sum_{i=1}^n \left[\frac{1}{\alpha} \log(1 + \alpha\mu_i) - y_i \log\left(1 + \frac{1}{\alpha\mu_i}\right) + \log\Gamma\left(y_i + \frac{1}{\alpha}\right) - \log\Gamma\left(\frac{1}{\alpha}\right) - \log y_i! \right] \quad 2.$$

şeklinde yazılabilir (Lawles, 1987).

Çalışmada ele alınan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçlarının yıllar arasında gösterdiği değişimin ne yönde olduğu ve bu değişimin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrıca bu suçların bölgeler arasındaki ve özel olarak Van ve çevre illerindeki verileri incelenmiştir.

Bulgular

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun 2008-2017 yılları arasındaki ortalamaları Tablo 1’de gösterilmiştir.

2008-2017 yılları ortalamalarına bakıldığında Akdeniz Bölgesi’nin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Van ili ortalaması ise tek başına Batı Karadeniz ve Orta Anadolu ortalamalarına yaklaşmakta hatta Doğu Karadeniz ortalamasından büyük olduğu görülmektedir. Van, Bitlis, Muş ve Hakkari illerinin ortalamasına bakıldığında ise yine ülkemizin kuzey ve iç bölgelerine nispeten yüksek değerde olduğu söylenebilir. Akdeniz Bölgesi’nin ardından en yüksek ortalama ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne aittir. Türkiye genelinde ise bu yıllar arasında kayıtlara geçen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun bölgeler bazında aritmetik ortalamaları

No	BÖLGE ADI	2008-2017 YILLARI ARASI 10 YILLIK İŞLENEN ORTALAMA SUÇ SAYISI
1	BATI MARMARA	174.7
2	EGE	537
3	DOĞU MARMARA	344
4	BATI ANADOLU	342.1
5	AKDENİZ	1154.3
6	ORTA ANADOLU	190
7	BATI KARADENİZ	137.4
8	DOĞU KARADENİZ	51.4
9	VAN, BİTLİS, MUŞ, HAKKARİ	206.2
10	GÜNEYDOĞU ANADOLU	788.7
11	VAN	127.9

2008'den 2017'ye uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunda belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Uyuşturucu madde imal ve ticareti suçunun yıllara göre artış yüzdesi ülke nüfusundan daha yüksek oranlarda artış göstermiştir (Tablo 2).

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaretinin yıllara göre değişimi negatif binomial regresyon parametre tahminleri ile e^{β} değerlerinde görülmektedir. Burada referans olarak 2008 yılı alınmıştır.

Tablo 2. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun Türkiye istatistikleri

Yıl	Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suç sayısı	Suç sayısı değişim yüzdesi (Bir önceki yıla göre)	Ülke nüfusu	Ülke nüfusu değişim yüzdesi (Bir önceki yıla göre)
2008	2035	-	71 517 100	-
2009	2355	(+)% 15.32	72 561 312	(+)% 1.46
2010	3208	(+)% 36.22	73 722 988	(+)% 1.6
2011	3746	(+)% 16.77	74 724 269	(+)% 1.33
2012	7107	(+)% 89.53	75 627 384	(+)% 1.2
2013	7066	(-)%0.57	76 667 864	(+)%1.37
2014	6912	(-)%2.17	77 695 904	(+)%1.34
2015	7776	(+)% 12.5	78 741 053	(+)% 1.34
2016	10019	(+)%28.84	79 814 871	(+)% 1.36
2017	11513	(+)% 14.91	80 810 525	(+)% 1.24

Tablo 3. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu yıllara göre parametre tahminleri

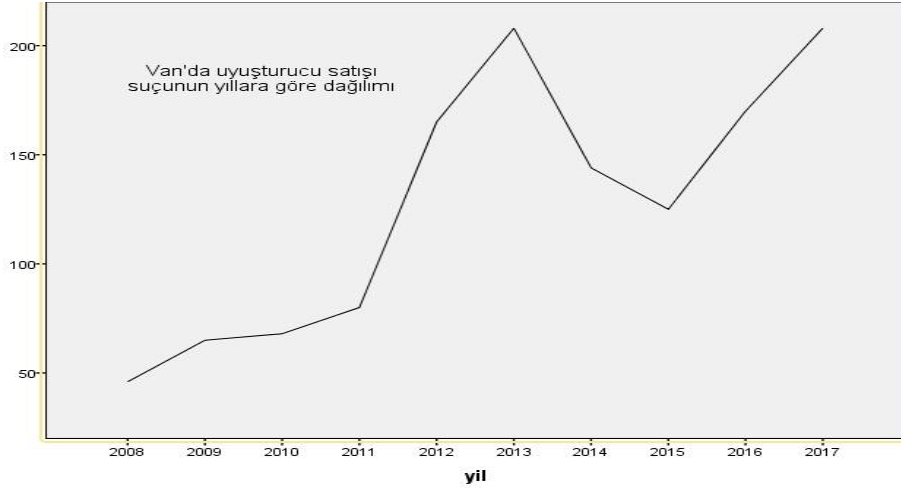
	Parametre tahmini(β)	Standart hata	Z değeri	e^{β}	
Intercept	5.6186	0.3654	15.37	273.14	***
2009	0.1295	0.5167	0.251	1.13	
2010	0.4233	0.5166	0.819	1.52	
2011	0.5870	0.5166	1.137	1.80	
2012	1.2374	0.5165	2.396	3.44	*
2013	1.2733	0.5165	2.465	3.57	*
2014	1.2659	0.5165	2.451	3.54	*
2015	1.4060	0.5165	2.722	4.07	**
2016	1.6757	0.5165	3.245	5.34	**
2017	1.8245	0.5165	3.533	6.19	***

Anlamlılık dereceleri: '***' p<0.001, '**' p<0.01, '*' p<0.05

2008 yılı referans yıl olarak alındığında 2009, 2010 ve 2011 yıllarındaki değişim istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.01). 2012, 2013 ve 2014 yıllarındaki değişim ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu 2008 yılına göre 2012 yılında 3.44 kat, 2013 yılında 3.57 kat, 2014 yılında ise 3.54 kat artmıştır. 2015 ve 2016 yıllarındaki değişim de istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.01). İlgili suç 2015 yılında 4.07 kat, 2016 yılında ise 5.34 kat artmıştır. 2017 yılındaki değişim ise ciddi oranda yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 2008 yılına göre 2017 yılında bu suç tam 6.19 kat artış göstermiştir.

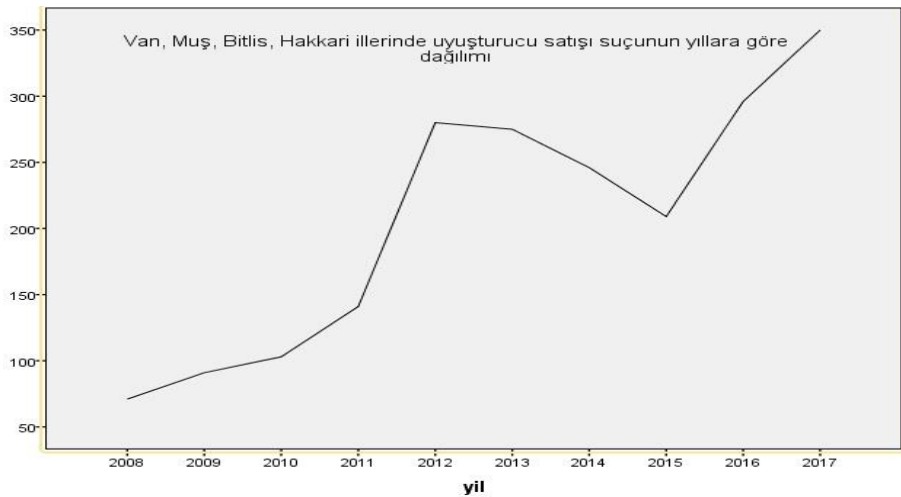
Şekil 1. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun 2008-2017 Türkiye grafiği.

Van ilinde ise uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunda 2013 ve 2014 yıllarında bir azalma görülmüş fakat bu suç Türkiye grafiğinde olduğu gibi sonraki yıllarda ciddi bir ivme kazanmıştır.

Şekil 2. Van'da uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun 2008-2017 grafiği.

Van ile birlikte bölge illeri Bitlis, Muş ve Hakkari de hesaba katıldığında Van grafiğine benzer bir grafik elde edilmiştir. 2013 ve 2014 yıllarında bir azalma ve sonra yine hızlı bir yükseliş eğrisi gözlemlenmiştir.

Şekil 3. Van, Bitlis, Muş ve Hakkari illerinde uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun 2008-2017 grafiği.

En yüksek on yıl ortalamasına sahip Akdeniz Bölgesi ve yine en yüksek üçüncü ortalamaya sahip Ege Bölgesi'nde 2013 ve 2014 yıllarında bir azalma görülmektedir. Doğu illerindeki bu azalmaya karşın Ege Bölgesi'nde bu yıllarda artış, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ise önceki yılların sayıları ile durağan bir döneme girilmiştir.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu:

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu son on yıllık aritmetik ortalamaları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 2008-2007 yılları arası uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu bölge ortalamaları

No	BÖLGE ADI	2008-2017 YILLARI ARASI 10 YILLIK ORTALAMA
1	BATI MARMARA	73.7
2	EGE	501.7
3	DOĞU MARMARA	188
4	BATI ANADOLU	138
5	AKDENİZ	509.4
6	ORTA ANADOLU	69.3
7	BATI KARADENİZ	68.3
8	DOĞU KARADENİZ	37.9
9	VAN, BİTLİS, MUŞ, HAKKARİ	21.3
10	GÜNEYDOĞU ANADOLU	179.4
11	VAN	11.4

Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanma suçunda da uyuşturucu madde imal ve ticaretinde olduğu gibi Akdeniz bölgesi en yüksek ortalamaya sahiptir. Ege bölgesi de Akdeniz bölgesi ortalamasına yakın bir ortalamaya sahiptir. Uyuşturucu kullanma suçunun özellikle batı bölgelerinde ve metropol şehirlerin olduğu bölgelerde yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Uyuşturucu madde imal ve ticareti suçunun yüksek olduğu Van Hakkari, Bitlis ve Muş illerinin ortalaması ise oldukça düşük elde edilmiştir. Van'da ise bu ortalama 11.4 tür. Van'ın uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık suç ortalaması 127.9'dur. Fakat uyuşturucu kullanma suçu bu ortalamaya nispeten oldukça küçük görünmektedir. Mesela Akdeniz Bölgesi'nde uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık suç ortalaması 1154'tür. Buna karşın uyuşturucu kullanma ortalaması 509'dur. Ege bölgesi'nde ise uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık suç ortalaması 537 olmasına karşın uyuşturucu kullanma ortalaması 501.7'dir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık suç ortalaması 788, uyuşturucu kullanma ortalaması 179.4'tür.

Ege Bölgesi'nde ise ortalamalar birbirine çok yakındır. Akdeniz Bölgesi'nde iki suç ortalaması arasında yaklaşık %60 bir fark vardır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iki suç ortalaması arasında yaklaşık %77 bir fark görünmektedir. Van, Bitlis, Muş ve Hakkari illerinde ise uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık ortalaması 206.2, uyuşturucu kullanma ortalaması ise 21.3 tür ve aradaki fark yaklaşık %90'dır. Van ili ise uyuşturucu imal ve ticareti on yıllık ortalaması 127,9, uyuşturucu kullanma suçu ortalaması ise 11.4'tür. İki suç ortalaması arasındaki fark yaklaşık %92'dir.

Tablo 5. Türkiye’de 2008-2017 yılları arasındaki uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu verileri

Yıl	Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu sayıları
2008	731
2009	951
2010	1093
2011	1188
2012	1887
2013	3078
2014	2844
2015	3355
2016	4095
2017	6650

Tablo 5 incelendiğinde 2008’den 2017’e uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunda belirgin bir artış olduğu görülmüştür. Yıllar arasındaki değişim negatif binom p parametre tahminleri kullanılarak elde edilmiş ve yorumlanmıştır. e^{β} değerleri 2008 yılı referans alındığında yıllardaki değişimi ifade etmektedir.

Çizelge 6. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu parametre tahminleri

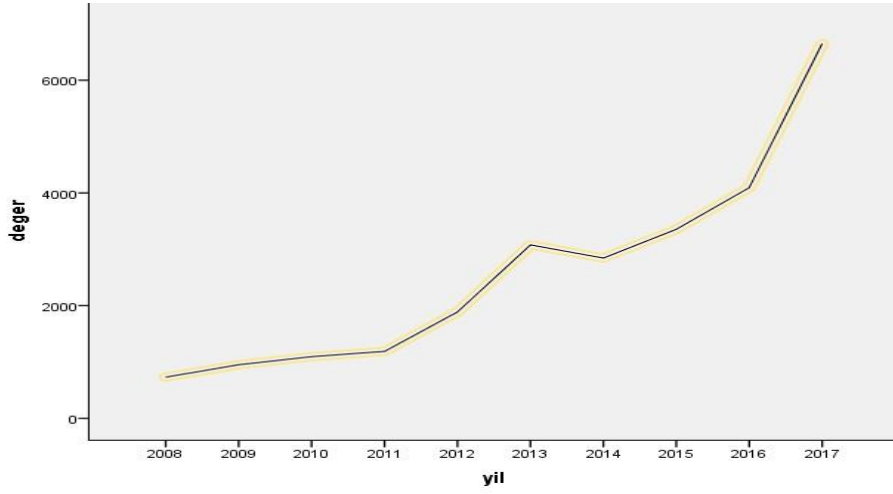
	Parametre tahmini(β)	Standart hata	Z değeri	e^{β}	
Intercept	3.8087	0.3267	11.658	44.70	***
2009	0.2765	0.4615	0.599	1.31	
2010	0.5209	0.4611	1.129	1.68	
2011	0.5304	0.4606	1.150	1.70	
2012	1.0269	0.4603	2.229	2.79	*
2013	1.5032	0.4604	3.265	4.49	**
2014	1.3462	0.4603	2.924	3.84	**
2015	1.4892	0.4602	3.235	4.43	**
2016	1.7011	0.4601	3.696	5.47	***
2017	2.2526	0.4601	4.896	9.5124	***

Anlamlılık dereceleri: ‘***’ p<0.001 , ‘**’ p<0.01 , ‘*’ p<0.05

2008 yılı referans yılı olarak alındığında 2009, 2010 ve 2011 deki değişim istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0.01). 2012 yılı (p>0.1), 2013, 2014, 2015 yılları (p<0.01), 2016 ve 2017 yılları (p<0.001) bu suçun değişiminde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 2008 yılına göre; 2012 yılında 2.79 kat, 2013 yılında 4.49 kat,

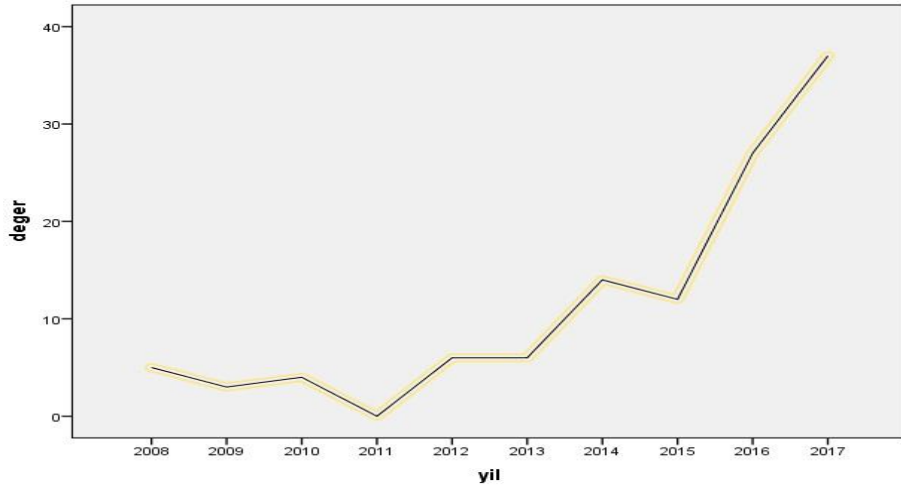

2014 yılında 3.84 kat, 2015 yılında 4.43 kat, 2016 yılında 5.47 kat ve 2017 yılında 9.51 kat artış gözlemlenmiştir.

Şekil 4. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunun Türkiye’de yıllara göre değişim grafiği.

Van’da ise bu suç 2008’den 2017 ye doğru belirgin bir artış göstermiştir.

Şekil 5. Van ilinde uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı yıllara göre değişimi.

Sonuç ve Öneriler

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma-satın alma suçu ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu özellikle genç kuşaklar açısından son derece tehlikeli suçlardır ve ülkelerin bu suçlarla mücadelesi toplum sağlığı ve huzuru açısından elzemdir. Çünkü bu suçlar tek başına ele alınacak kadar basit suçlar değildir ve diğer birçok suç ile ilişkilidirler. Van ve çevre illeri uyuşturucu maddelerin ülkemize giriş yaptığı yerlerdendir. Bu sebeple uyuşturucu satışı ve

uyuşturucu kullanma suçlarının Van ve çevre illeri istatistikleri incelenmiş ve Türkiye'nin diğer bölgeleri ile karşılaştırılmıştır.

Türkiye'de 2008-2017 yılları arasında genel olarak hem uyuşturucu madde imal ve ticareti hem de uyuşturucu madde kullanma-satın alma suçlarında ciddi artışlar görülmüştür. Bu suçlar büyükşehirlerin olduğu ve nüfusun kalabalık olduğu bölgelerde yoğunlaşsa da Türkiye geneli bir artışın olduğu dikkate alınmalıdır. Van ve çevre illerin(Bitlis, Muş, Hakkari) de Türkiye geneli ile benzer sonuçlara sahip olduğu fakat bu illerde uyuşturucu satışı suçu ortalamasının uyuşturucu kullanma suçu ortalamasından yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Uyuşturucu satışı suçu ile mücadele bu illerde önem arz etmektedir.

Uyuşturucu kullanma ve uyuşturucu satışı suçlarındaki bu derece yüksek artışlar gençler başta olmak üzere tüm toplumu tehdit etmektedir. Bu suçların sınır güvenliği, ekonomi ve göç ile de ilişkisi incelenmeli ve gerekli tedbirle bir an önce alınmalıdır. Başta bu maddelerin ülkeye girişinin engellenmesi yönünde tedbirlerin alınması gerekmektedir. Uyuşturucu maddelerinin kolay ulaşımının önüne geçilmesi, farkındalık eğitimleri ile gençlerin uyuşturucu tuzağına düşmelerine engel olunmalıdır.

Kaynaklar

- Agresti, A. (1997). *Categorical Data Analysis*. John and Wiley & Sons, Incorporation, New Jersey, Canada.
- Bayram, N., Aytaç, M. (2004). Suç Türlerinin Karar Ağaçları İle İncelenmesi: Bursa Örneği, 4. *İstatistik Günleri Sempozyumu*, 113–119, Kuşadası İzmir, 20–21 Mayıs.
- Cömertler, N., Kar, M. (2007). Türkiye'de suç oranının sosyo-ekonomik belirleyicileri: yatay kesit analizi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 62(2), 37–57.
- Duman, M. Z. (2021). Van'da Madde Kullanımı ve Bağımlılığı Etkileyen Ailesel Faktörler . Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, (45), 313-336. DOI: 10.21497/sefad.944096
- Emsen, Ö. S., Değer, M. K. (2004). Turizm Üzerine Terörizmin Etkileri: 1984– 2001 Türkiye Deneyimi, *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7, 67-83.
- Hilbe, J. M. (2007). *Negative Binom Regression*. Cambridge, U.K.
- Hilbe ,J. M. (2014). *Modeling Count Data*, 1nd ed., Cambridge Univ. Press, New York.
- Lawles, J. F. (1987). Negative binomial and mixed Poisson regression. *The Canadian Journal of Statistics*. 15(3), 209-225.
- Ögel, K. (1999). Madde Kullanıcılarının Özellikleri: Türkiye'de çok merkezli bir çalışma (İkinci aşama). *3P Dergisi*, ek sayı:4.
- Siegel, L. J., Senna, J. J. (1981). *Juvenile Delinquency*. New York: West Publication Company.
- Simo, T., Esa, L., Anti, M., Jaakko, T., Harri, S., Selina, J., Timo, A. (2007). Selfreported health problems and sickness absence in different age groups predominantly engaged in physical work. *Occuputation Environment Medicine*, 64, 739–746.
- Yamak, N. ve Topbaş, F. (2005) Suç ve İşsizlik Arasındaki Nedensellik İlişkisi. *14 üncü İstatistik Araştırma Sempozyumu Bildirileri*, 5–6 Mayıs, Ankara.